

РАХУНКОВА ПАЛАТА УКРАЇНИ

вул. М. Коцюбинського, 7, м. Київ, 01601, тел. (044) 234-95-65, 234-10-41, факс (044) 226-33-82
E-mail: rp@ac-rada.gov.ua

18.09.2015 № 04-1830

На № _____ від _____

Голові Верховної Ради України
Гройсману В.Б.

Про результати аудиту ефективності використання коштів державного бюджету на одноразову виплату жінкам, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня»

Шановний Володимире Борисовичу!

Рахунковою палатою проведено аудит ефективності використання коштів державного бюджету на одноразову виплату жінкам, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня».

За результатами аудиту Рахункова палата зробила висновок, що використання коштів державного бюджету на виплату одноразової винагороди жінкам, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня», Міністерством соціальної політики України, місцевими державними адміністраціями у 2014 році – I півріччі 2015 року здійснювалось **в умовах недосконалого нормативно-правового забезпечення та супроводжувалося організаційними недоліками, що призвело до неефективного управління коштами та невиконання результативних показників бюджетної програми за цим напрямом.**

Внаслідок нормативно-правових прогалин процедура присвоєння почесного звання України «Мати-героїня» та виплати встановленої за нього винагороди є непрозорою, в окремих випадках необґрунтовано тривалою, що спричиняє порушення прав таких жінок, породжує скарги та судові позови.

На початок 2015 року в Україні налічувалось **30 тис.** багатодітних сімей, в яких народилося та виховувалося п'ять і більше дітей.

Затверджені на 2014 рік за бюджетною програмою «Одноразові виплати жінкам, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня», інвалідам і непрацюючим малозабезпеченим особам та особам, які постраждали від торгівлі людьми» видатки в сумі **370,2 млн. грн.** на виплату одноразової винагороди **30 тис. жінок**, яким передбачалось присвоїти почесне звання України «Мати-героїня», на початку 2014 року змінами до державного бюджету були зменшені **на 80 відсотків**. Відповідно до прийнятих указів Президента України почесне звання України «Мати-героїня» фактично було

присвоєно у 2014 році **3720** багатодітним жінкам.

Із **5494** жінок, яким остаточно планувалось виплатити одноразову винагороду у 2014 році, фактично їй виплачено **3679 жінкам**. 47 жінок, яким почесне звання присвоєно у 2014 році, пішли з життя, не отримавши винагороду.

Результативний показник продукту бюджетної програми за напрямом «Виплата одноразової винагороди жінкам, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня» недовиконаний на **1815 осіб** або на **33 відсотки**.

Із **66,7 млн. грн.** остаточно затверджених видатків на такі цілі **22,1 млн. грн.**, або їх третина, наприкінці 2014 року були повернені до державного бюджету як невикористані, що є **неефективним управлінням бюджетними коштами**.

Нормативно-правове забезпечення реалізації права багатодітних жінок на присвоєння почесного звання України «Мати-героїня» і, відповідно, здійснення їм одноразової виплати **недосконале, містить ряд істотних недоліків**.

Відсутність у Положенні про почесні звання України, затвердженому Указом Президента України від 29.06.2001 № 476 (далі – Положення № 476), **чітких критеріїв об'єктивної оцінки заслуг багатодітної матері** на відзначення її почесним званням «Мати-героїня», **єдиного уніфікованого переліку документів та відомостей**, які багатодітній жінці необхідно надати для відзначення цим почесним званням, зумовлює виникнення в окремих випадках фактів упередженого ставлення до осіб, які претендують на присвоєння цього почесного звання, призводить до численних скарг і позовів до судових інстанцій.

Згідно із пунктом 7 Порядку представлення до нагородження та вручення державних нагород України, затвердженого Указом Президента України від 19.02.2003 № 138 (далі – Порядок № 138), подання про відзначення державними нагородами, що вносяться обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями, мають бути попередньо **письмово погоджені з відповідними центральними органами виконавчої влади**, проте це не зазначено у Положенні № 476.

Положенням № 476 **не визначено конкретних строків розгляду клопотань і подань** про присвоєння почесного звання України «Мати-героїня», їх погоджень, тобто термінів прийняття рішень на кожному рівні управління щодо присвоєння почесного звання України «Мати-героїня» (від подання жінкою заяви про порушення клопотання про присвоєння їй почесного звання до виходу відповідного указу Президента України). Як наслідок, **ця категорія громадян фактично необізнана щодо прийнятих рішень, а процес проходження нагородних документів в окремих випадках затягується на довгі роки**.

Упродовж 2004 року - I півріччя 2015 року із **141,4 тис.** багатодітних жінок, яким присвоєно почесне звання України «Мати – героїня», **4,6 тис. жінок (3,3 відс.)** не отримали одноразову винагороду у зв'язку зі смертю.

Положенням № 476, Порядком № 138, статтею 39 Закону України від 21.05.97 № 280 «Про місцеве самоврядування в Україні» **не передбачено**

самостійне подання особою до органів місцевого самоврядування заяви про порушення клопотання про присвоєння їй почесного звання. Аудитом встановлено, що жінка, яка має не менше п'ятьох дітей, самостійно звертається до органів місцевого самоврядування із заявою щодо порушення клопотання про присвоєння їй цього почесного звання.

Організаційне забезпечення здійснення одноразової виплати жінкам, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня», є **недосконалим**, зокрема, внаслідок наявності системних проблем обліку багатодітних жінок, які відповідають вимогам щодо присвоєння почесного звання України «Мати-героїня», та жінок, яким вже присвоєно це почесне звання та виплачено одноразову винагороду.

Мінсоцполітики не забезпечено створення **електронного банку даних багатодітних сімей**, а облік багатодітних жінок, які народили 5 і більше дітей і виховали їх до 8-річного віку, тобто **потенційних отримувачів** одноразової винагороди, **взагалі не здійснюється**. Дані, які отримує Мінсоцполітики від структурних підрозділів, містять помилки і розбіжності, що негативно позначається на достовірності цих даних та їх використанні під час бюджетного планування.

Потребують удосконалення нормативно-правові акти щодо ведення єдиного обліку багатодітних сімей. Все це створює ризики **необґрунтованого планування видатків на виплату винагороди та неефективного використання бюджетних коштів**.

Мінсоцполітики не забезпечено оперативне спрямування бюджетних коштів структурним підрозділам соціального захисту населення на виплату одноразової винагороди жінкам, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня» указами Президента України від 23.08.2014 № 668, 669, 670, 671, що **негативно вплинуло на строки виплати винагороди**.

Мінсоцполітики повною мірою **не були виконані рекомендації Рахункової палати** за результатами попереднього аудиту, що негативно позначається на реалізації прав багатодітних жінок, які можуть претендувати на отримання почесного звання «Мати-героїня», на соціальну підтримку держави, і стані виплати одноразової винагороди жінкам, яким присвоєно це звання. Зокрема, не розроблено нового механізму виплати одноразової винагороди жінкам, яким присвоєно почесне звання України «Мати-героїня». Не забезпечено достовірного обліку жінок, які відповідно до законодавства потенційно мають право на присвоєння цього звання, шляхом запровадження електронного банку даних.

Відповідно до статті 37 Закону України про Рахункову палату надсилаємо в порядку інформування для врахування при удосконаленні законодавства з питань присвоєння почесного звання України «Мати-героїня» та виплати одноразової винагороди.

З повагою

Голова

Р.М. Магута